

Verslag Workshop 3 – Circulaire Economie in buitengebied. Kostprijs? Wetgeving?

Tafelvoorzitter: Grietje Zeeman, Universiteit Wageningen

Inleiders: Marjolein Vanoppen, UGent (VL) – Johan Raap, Avans Hogeschool (NL)

Secretaris: Wim De Roo, Provincie West-Vlaanderen

Cluster 1: Rendabiliteit / efficiëntie proces

Vaststelling 1: Water heeft als product het meeste (economisch) potentieel voor hergebruik. Voor andere producten (struviet, NaCl) zijn de economics of scale voor winning uit afvalwater momenteel niet gunstig.

Vaststelling 2: Belangrijke overwegingen:

- extra kosten doorgedreven hergebruik zoals transportkost (bv. extra buizensysteem) en energiekost moeten in rekening gebracht worden
- impact op volksgezondheid

Vaststelling 3: rendabiliteit kan sterk verhoogd worden door ingrepen aan de bron (concentreren stromen door bv. gescheiden inzamelen urine/stoelgang) en door aanpassen van het productieproces in functie van type afname. Dat wil zeggen dat oplossingen per definitie plaatsgebonden en specifiek zijn.

Vaststelling 4: als alle wettelijke en praktische beslommeringen in acht genomen worden blijkt dat hergebruik op de site zelf het meeste potentieel heeft.

Vaststelling 5: voor hergebruik van afvalwater moeten complexe ketens met verschillende timinghorizonten op elkaar afgestemd worden (zowel op kwalitatief, kwantitatief als timing vlak). Als tussenoplossing kan eventueel met tijdelijke oplossingen gewerkt worden.

Cluster 2: perceptie/communicatie rond afvalwaterhergebruik

Vaststelling 6: afwentelen op andere schakel in de keten gebeurt te vaak (gebruiker – waterbeheerder - politici) – “Ze” moeten willen.

Vaststelling 7: communicatie en disseminatie gebeurt te weinig – vraag: wie moet het doen? “Ze” moeten het doen.

Pleidooi: inschakelen gedragseconomen door waterbeheerders (“nudging”) -> belonen en/of straffen

Cluster 3: risicoaversie nieuwe technologieën rond afvalwaterhergebruik

Vaststelling 8: zowel beheerders, technici als politici hebben last van risicoaversie

Oproep: belangrijk is om te durven en kunnen experimenteren: pleidooi voor groep “vrijbuiters” die buiten het wettelijk kader mag experimenteren